

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danske Samlinger

for

Historie, Topografi, Personal- og Literaturhistorie.

Udgivne af

Chr. Bruun,
Bibliothekar ved det store kongelige
Bibliothek.

O. Nielsen,
Dr. phil. Arkivar ved Københavns
Raadstue-Arkiv.

og

S. Birket Smith,
Universitetsarkivar og Assistent ved Universitetsbibliotheket.

Anden Række. Andet Bind.

Kjøbenhavn 1872—73.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

Bidrag til Ulrick Frederick Gyldenløves Historie.

Ved C. Calundan, Fuldmægtig i Kongerigets Arkiv.

Ulrick Frederick Gyldenløve, født 4. Juni 1638, Greve til Laurvig, Jarlsberg og Hertzhorn, Herre til Callø, Geheimeraad, Generalfeltmarskal og Statholder i Norge, var en naturlig Søn af Kong Fredrik den III og en holstensk Dame ved Navn Margrethe Papen, der senere blev givet med Etatsraad, Amtsforvalter Hausmann i Segeberg og som dennes Enke ophøiet i den danske Adelstand under Navnet Baronesse Løvendal.

Efter en Udenlandsreise, under hvilken han deeltog i den franske og spanske Krig og blev udnævnt til spansk Grande, modtog han et Par Aar efter sin Hjemkomst, 26 Aar gammel, Udnævnelse til Statholder i Norge 1664.

I denne ansvarsfulde Stilling, som han beklædte i over en Menneskealder, opnaede han en ganske ualmindelig Popularitet. »Nordmændene ansaa ham«, efter Carl Deichmanns Optegnelser (L. Daa »Det gamle Christiania 1624—1814), »som deres Skytshelgen og havde baade før og efter en synderlig Veneration og Kjærlighed for denne Herre, der havde den Gave aldeles at indtage Indbyggernes Hjerter formedelst hans prægtige Opførsel, populære Omgang, tappre Anførsel og lystige Levnet. Han tog dem og i alle Ting i Protection, isærdeles Almuen, den han forsvarede mod alle Executioner og ubillige Paalæg. Han var istand til at bringe Nationen til hvad han vilde.«

Desuden deeltog han med udmærket Hæder i Krigen mod Sverrig 1675—79, idet han ved Indfald fra Norge, 1676, erobrede Jæmteland og derfra drog ind i Halland og Bahuus, hvor

han erobrede Klippefæstningen Karlsteen, som man hidtil havde anseet for uindtagelig.

Efter Chr. V's Død 1699 tog han sin Afsked som Statholder og flyttede senere til Hamborg, hvor han døde pludselig den 17de April 1704.

Ved sine Slægtskabsforhold, som Søn af Kong Fredrik III og Halvbroder til Kong Christian V, og ved den deraf følgende paaviselige Indflydelse i høist vigtige Statsanliggender, ved den Magt, der igjennem en lang Aarrække var overdraget ham i flere høitbetroede Stillinger, samt endelig ved hans Bedrifter i Krigen fremtræder han som en i sin Tids Historie ikke ganske almindelig Personlighed, hvis Livsforhold og Virken og hvis Indflydelse navnlig paa norske Samfundsforhold i en Periode, da disse samtidigt med de danske undergik en gennemgribende Forandring, det vel kan have sin Interesse at see saa fuldstændigt og nøiagtigt opklarede som muligt.

Der findes vel hist og her i trykte Skrifter nogle Meddelelser og Efterretninger om U. F. Gyldenløve, men deels ere disse meget spredte og kortfattede, som oftest kun leilighedsvis fremkomne, og deels ere nogle som f. Ex. Tycho de Hofmanns i hans »danske Adelsmænd« i flere Puncter urigtige, og under alle Omstændigheder vilde de, selv om de bleve samlede, ikke kunne afgive Materiale til en fuldstændig Historie.

En saadan vil først nogenlunde kunne tilveiebringes ved at medtage det Stof, der findes i en Deel utrykte og hidtil som det synes svagt benyttede Kilder i forskjellige Arkiver. Af disse skulle vi derfor her til Veiledning og Benyttelse ved en mulig senere samlet Bearbejdelse af denne Mands Historie meddele nogle Bidrag, i Registraturform, foreløbig fra Rentekammerets Expeditionsprotocoller, med kortere eller længere Extracter af de Documenter, som kunne antages at have nogen Interesse i de foran antydede Retninger. Med Undtagelse af Stednavnene er Retskrivningen rettet efter Nutidens Skrivemaade.

Morgengavebrev af 16. Decbr. 1660 »til Rigens Jægermester og Oberst til Hest Ulrich Fridrich Gyldenløve hans

Kjæreste Jomfrue Idde Grubbe efter hans Død paa 1000 Tdr. Hartkorn:

»Gjøre hermed vitterligt for Os og Vore Efterkommende Arvinger Konger udi Danmark og Norge, eftersom Os elskelige ærlige og velbyrdige Uldrich Fridrich Gyldenløw vor Mand og Tjener, Rigens Jægermester, Oberst til Hest og vor Befalingsmand over Vordingborg Lehn, sig med vores naadigste Consens tilforn haver forlovet med os Elskelige ærlig og velbyrdig Erik Grubbe til Tiele's kjære Datter ærlig og velbyrdig Jomfru Idde Grubbe¹⁾ og

¹⁾ Her er aabenbart begaaet en Feil, formodentlig ved Indførelsen af Documentet i Protocollen, thi det er notorisk, at det var med Erik Grubbes Datter Marie, at Gyldenløve blev gift 1660. Vel levede samtidig en Idde Grubbe, men denne var efter T. A. Beckers »Historisk Museum eller Tidsskrift for utrykte historiske Kildeskrivter, især Danmark vedkommende« I, 1 Hefte, givet med Fred. Barnevitz til Rubjerggaard, jfr. ogsaa herom hendes egne Familieoptegnelser, der findes som Haandskrivt i det Ledreborgske Bibliothek.

Erik Grubbe til Thiele havde desuden i sit eneste Ægteskab med Marie Iversdatter Juel kun 3 Døtre med Navnene Ane Marie, Marie og Maren og en uægte Datter ved Navn Anne, og af disse var den ældste Ane Marie givet først med Stycho Høegh, fra hvem hun blev skilt 1674, og senere med Jørgen Arenfeld til Rugaard, Gammelgaard og Thiele; og den næstældste Marie blev som meldt først givet med U. F. Gyldenløve den 16. Decbr. 1660, men paa Grund af uordentligt Levnet skilt fra ham ved Dom 1670; blev derpaa, efterat have bortødslet en betydelig Formue under et vildt Liv i Udlandet, givet med Justitsraad Palle Dyre til Trenderup, fra hvem hun ligeledes blev skilt paa Grund af Hoer ved Dom af 23. Marts 1691; givtede sig derpaa med Ladefogden Søren Sørensen Møller, med hvem hun levede i Borrehuset paa Falster i Ufred, Armod og Fornedrelse, men dog efter sit Udsagn til Holberg, der besøgte hende her 1711, »langt mere fornøiet end udi sit første Ægteskab«. Hun døde der 1718. Den tredje Datter Maren døde ugivet, og den uægte Datter Anne, der 1673 blev adlet og legitimeret, blev givet med Major Fredrik Ulrich Ulfeld til Ovegaard. Jfr. angaaende disse Forhold Vilh. v. Benzons »Stamtavler over danske Adelslægter mellem 1660 og 1820« (Manuscript) og Klevenfeldts Samlinger i Geheimearkivet, samt Holbergs Epistler og dansk Museum Septbr. 1782.

Ulr. Fred. Gyldenløve var forøvrigt 3 Gange givet, men fristede i begge sine første Ægteskaber en temmelig ublid Skjæbne. Han var saaledes i 1659, med Kongens Samtykke, formelig forlovet med Sophie Urne († 1714), en Datter af Jørgen Urne til Alslev, R. af E., Danmarks Riges Raad og Marsk, og Margrethe Marsviin, men da Dronningen ikke

nu agter saadant begyndt christeligt Værk formedelst præstelige capitulation at consummere, da haver vi naadigst bevilget etc.»

var stemt for denne Forbindelse, fordi Sophie Urne var en nær Slægtning af Grevinde Ulfeld, forbød Kongen Ægteskabets Indgaaelse, hvad der imidlertid ikke forhindrede U. F. Gyldenløve i at lade sig hemmelig vie til S. Urne den 11. Juli 1659 ved Præsten Møller, hvorom Gyldenløve under samme Dato udstædte en høitidelig edelig Tilstaaelse paa Pergament, som omtrent Hundrede Aar efter, in originali, blev fremlagt i Paris af en Sønesøn af dette Ægteskab, Mareschal Grev Valdemar Løvendal, da han erholdt Helligaandsordenen 1746. Af de 2 Sønner, som fødtes i dette hemmelige Ægteskab, og som begge den 1. Mai 1682 af Kongen erklæredes for Friherrer af Løvendal, formodentlig samtidigt med at Gyldenløves Moder blev ophøiet i Adelstanden under samme Navn, efterlod kun den ene sig Afkom, nemlig Valdemar, f. 25. Septbr. 1660, † 24. Juni 1740 i Dresden som sachsisk General og Overhofmarskal. Hans Søn Valdemar, f. 1700, † 1755, blev af Polens Konge ophøiet til Rigsgreve og var desuden Mareschal de France. Dennes Søn, François Xavier Joseph, f. 1742, † 1808, Rigsgreve og dansk Friherre af Løvendal, dansk Generalmajor og fransk Mareschal de Camp, blev den 4. Aug. 1786 dansk Greve af Danneskjold-Løvendal, men Slægten uddøde allerede med hans eneste Søn, Carl Valdemar, f. 1773, R. af Db., Kammerherre, Major af Infanteriet. Jfr. Magazin til den danske Adels Historie, udg. af det kongl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, 1824. kun 1 Bind, og de forannævnte Benzonske Stamtavler.

At U. F. Gyldenløve blev tvungen til at hæve dette Inclinationsparti for den 16. Decbr. 1660 at ægte den letsindige, men smukke Marie Grubbe, der vel tilhørte en høifornem, men meget degenereret Adelslægt, varlede ikke godt for et fremtidigt lykkeligt Samliv, og Ægteskabet blev da ogsaa i høiest Grad uheldigt. et Resultat, hvortil vel Hustruen har været den nærmeste Aarsag, hvad baade hendes datter og senere Vandel synes at stadfæste, men uden Skyld har Gyldenløve dog neppe heller været; thi vel var han en baade begavet, tapper og smuk Mand og som Englænderen Molesworth i sin «Account of Denmark» kalder ham «one of the finest Gentlemens, that Denmark has produced», men det er ligesaa bekjendt, at han navnlig i sine yngre Aar var meget udsvævende og rimeligvis nok kunde give sin Ægtefælle Grund til Beklagelse. Ægteskabet, der var barnløst, blev hævet ved Dom af 14. Octbr. 1670.

Tredie Gang blev han 1677 gift med Antonia Augusta Altenburg, en Datter af Grev Anton af Altenburg, der var uægte Søn af Grev Anthon Günther af Oldenburg, med hvem det oldenborgske Grevehuus uddøde, og blev han ved hende Stamfader til Slægten Danneskjold-Laurvig, der uddøde med Chr. Conrad, Greve til Laurvig, Herre til Hertzhorn, Kniphausen, Varel og Doorverth, f. 1723, † 1783.

Bestalling af 1. Febr. 1661 for Oberst Ulrich Fridrich Gyldenløve som Rigens Jægermester med aarlig Gage 2000 Rd. at hæve af Vordingborg Lehns visse Indkomster og 2000 Rd., skjænket ham aarlig af »vort eget Cammer«.

Ordre af 13. Marts 1661 til Oberst Ulrich Fridrich Gyldenløve som Indehaver af Vordingborg Lehn om at affordre Thomas Holck, som er bleven beskikket til Ridefoged sammesteds, hans Bestalling, eftersom man har opdaget, at der allerede er udnævnt en anden, — bede ham vende tilbage til sin Stilling i Rentekammeret og love ham Befordring i første vacante Bestilling.

Ordre af 6. Juni 1661 til Rigens Jægermester U. F. Gyldenløve, hvorved paalægges ham at forkynde for Skovriderne, at de istedetfor som tidligere at henvende sig til Kronens Lehns-mænd i deres Forretninger, for Fremtiden skulle »rette sig efter Din eller vores Overjægermesters Anordning og Befaling.«

Ordre af 20. Juli 1661 til Rigens Skatmester at lade udlægge til Ulrich Fridrich Gyldenløve »vort Slot Callø med om-liggende Gods indtil 1000 Tdr. Hartkorn« og give ham Skjøde derpaa med jus patronatus til Brennit Kirke.

Ordre af 31. s. M. til Samme, hvorved bevilges 49 Tdr. 2^{1/2} Skp. 3^{3/4} Fkr. Hartkorn til det forannævnte.

Følgebrev af 8. September 1661.

»Hilse Eder vore Bønder og Tjenere, som bygge og bo under Callø Lehn, nemlig Østerlisbjerg Herred, Bregnet Sogn, Korup, Bjerstrup, Torsagger Sogn, Rostved, Mols Herred, Eggens Sogn og By, Agri Sogn og By, Grønfeld, Basballe, Vistoft Sogn, Strandts, Togerbo, Fugelsø, Hasens Birk, Handrup, Egsmark, Liungbek, Torsagger Birk, Sogn og By, Sekkerup (Skreirup?), Faarup, Rønde og Theilgaard. Vi byde herved og alvorligen befale Eder alle og enhver isærdeleshed, at I retter Eder herefter og svarer Os Elskelige Ulrich Friedrich Gyldenløve og hans Livsarvinger efter derpaa Vores naadl. udgivne Skjødes videre Formelding.« — »givendes og gjørendes hannem og ingen anden Eders aarlige Landgilde, Gjæsteri, Sagefald, Ægt, Arbeide og ald anden Rente og Rettighed«, som de hidtil har svaret til Kongen.

Missive af 13. Decbr. 1661 til Ulrich Fridrich Gyldenløve,

hvorved gives ham Tilladelse til »at reise paa en Tidlang udenlands« og at han i 6 Aar fra Philippi 1662 maa beholde Lehnnet Vordingborg og dertil liggende Ladegaard samt Beltringe og Lekkende Gods »qvit og frit uden Afgift«, »de kongelige regalia dog forbeholdt«, »dog at han igjen afstaaer de 2000 Rd. aarligen, der ere forordnede Rigens Jægermester saa og de af vort eget Cammer bevilgede 2000 Rd.«

Confirmation af 24. Januar 1662 paa en Contract af 21. s. M. mellem Rigsjægermester U. F. Gyldenløve og Jens Lauritsen angaaende Forpagtningen af Vordingborg Amt i 6 Aar paa Grund af Gyldenløves forestaaende Reise. J. Lauritsen skal ikke alene have dette Amts visse Landgilde, men ogsaa alle øvrige visse og uvisse Indtægter. Han har Lov at bo paa Vordingborg Slot, fri Brænde. Afgiften 5250 Rd. aarlig, fra 1. Mai til 1. Mai, skal betales enten i Hamborg eller Amsterdam.

Ordre af 24. Septbr. 1662 til Gabriel Marselius at udbetale 2000 Rd. i Reisehjælp til U. F. Gyldenløve.

Ordre af 20. Januar 1664 til Gyldenløve angaaende hans Udnævnelse til Statholder i Norge.

»Vor synderlige Gunst tilforn. Eftersom vi naadelig have resolveret, Dig til Vores Statholder udi Vort Rige Norge at forordne, saa ville Vi Dig dette hermed Naadl. notificere med Vores Naadl. Villie og Befaling, at Du disponerer Dine Affairer derefter, saa Du ufortøvet Dig hos Os kunde indstille og derom Vores videre Naadl. Villie og Forordning fornemme. Hvorefter Du Dig haver at rette. Befalendes Dig Gud.«

Ordre af 8. Marts 1664 til Ivar Krabbe at aflevere til Gyldenløve alt hvad der efter Inventarierne skal overgives og befindes at være paa Fæstningen Aggershuus.

Aabent Brev af 16. Marts 1664 til alle Undersaatterne i Norge at »eftersom Vi Naadl. haver tilbetroet og bestillet Os Elskelige Ulrich Fr. Gyldenløve til Callø, Vor Mand og Tjener til at være Vores Stats-Raad, Statholder udi Vort Rige Norge og Befalingsmand over Vort Amt Aggershuus, saa byde og befale Vi hermed Naadl. Eder alle Vores Undersaatter og Indbyggere udi Vort Rige Norge i Almindelighed og

»isærdeleshed Vores kongel. civile Betjente af alle Stænder, være sig Befalingsmænd, Land og Kirke-Commis-

sarier, Bisper og Præster, Laugmændene, Borgemestere og Raad, Toldforvaltere og Toldere, Skrivere og Fogder og alle andre.»

»At I samtlig og Enhver, særdeles bemeldte U. F. Gyldenløve for Vores Stadtholder tilbørligen agter og holder.«

»Desligeste at vore Bønder og Tjenere under forenævnte Aggershuus Amt giver og gjører hannem og ingen anden paa Vore Vegne Eders aarlige Landgilde, Arbeid, Sagefald etc.«

Ordre af 8. Juni 1664 til U. F. Gyldenløve at sørge for at de til Søetatens Brug »destinerede Skatter og Midler« af Norge indkomme og afleveres i rette Tid.

Ordre af 19. Juli 1664 til Christoffer Parsberg, hvorved tilstaaes ham den aarlige Afgift af Vordingborg Amt 5250 Rd., naar den Tid er udløben, hvori samme er tilstaaet U. F. Gyldenløve.

Ordre af 12. Septbr. 1664 til U. F. Gyldenløve om at være Absolon Beyer behjælpelig med Tilveiebringelsen af nogle Master til Kongen af Frankrig.

Ordre af 4. Novbr. 1664 til U. F. Gyldenløve, hvorved bevilges ham det en Tidlang nedlagte »og aleneste paa Forhaabning underholdte Guldbranddalske Kobberværk med dets Tilbehør«, — »fri for nogen Afgift eller Erstatning«, »foruden Told og Tiende deraf at udgive førend Værket nogenledens udi rette Stand kommer«.

Ordre til Skatkammeret af 22. December 1664 at udbetale til U. F. Gyldenløve for gjort Forskud 2000 Rd. af norske Toldintrader.

Privilegier af 30. Decbr. 1664 udfærdigede i Anledning af den forannævnte Overdragelse af Guldbranddalens Kobberværk til U. F. Gyldenløve« og hans ægte Livsarvinger«. Der overdrages ham 3 Mil paa alle fire Sider fra det nuværende Smeltehuus.

Ordre af 31. Decbr. 1664 til U. F. Gyldenløve angaaende hans »Forslag til Defensionsskibenes Indretning udi Vort Rige Norge«.

Ordre af 18. Mai 1665 til U. F. Gyldenløve at indhente Betænkning fra Oberbergamtets Medlemmer om hvad der kan

gjøres til Jernbjergværks og Sølvbjergværksdriftens Udvikling og Fremgang i Norge,

»medens ogsaa saadan Middel tilkjendegives, hvorved vore Undersaatter til flere Værkers Optagelse kunde animeres.«

Ordre af 24. Juli 1665 til U. F. Gyldenløve, hvorved han erindres om at indsende Efterretning og Jordebog over hvad Gods, »være sig af vores egen beholdene eller af Geistligheden vacerende Gods i Norge, hvorsomhelst det er beliggende, der endnu kunde være forhaanden« at sælge »for at tilveiebringe en Summa af 30000 Rd., som vi til Vores elskede kjære Gemal Dronningen skyldig er«.

Privilegium af 4. Januar 1666 for U. F. Gyldenløve og hans Livsarvinger paa et nyt Kobberværk, som udi Gulbrandsdalen udi Gusdahls Sogn udi Espedalen er opfunden«.

Ordre af 20. Januar 1666 til U. F. Gyldenløve:

»Da det erfares, at General Told og Tiendeforvalteren Søndenfjelds i Norge, Daniel Knopff, Tid efter anden af en Deel ham undergivne Toldbetjente indstævnes for Underdommeren for saadanne Forretninger, som hans anbetroede Administration egentlig vedkommer«, saa forordnes det, at naar der klages over Forvalteren i saadanne Sager,

»at de da alene for Dig og ingen andetsteds deroppe foretages til dets retmæssige Paakjendelse«.

Ordre af s. D. til U. F. Gyldenløve, at han strax begiver sig hertil Kjøbenhavn,

»eftersom Du udi adskillige Ærinder herved udi Vort Rige Danmark haver at forrette«.

Pas sendes ham til Reisen.

Forordn. af 14. Marts 1666 om en Overhofrets Oprettelse i Norge, hvori U. F. Gyldenløve skal være Præsident.

Ordre af s. D. til U. F. Gyldenløve om at udnævne de Laugmænd, der skulde være Medlemmer af fornævnte Ret, og om at indrette denne Ret, der som aarlig Ret traadte istedetfor den tidligere hvert 3die Aar afholdte Høiesteret, og som »skal holdes paa Vort Slot Aggershuus til Pauli Conversionis Dag, som indfalder den 25. Januar.«

Ordre af 24. Marts 1666 til U. F. Gyldenløve om at foranledige en Forandring af Rytterholdet i Norge,

»eftersom Vi fornemme den Uleilighed og Besværing, vore Undersaatter udi Vort Rige Norge have af den Maneer udi Rytterhold, saavelsom og at samme Rytteries egen Ruin dermed er at befrygte.«

Ordre til U. F. Gyldenløve af s. D., at gjøre forberedende Skridt til den norske Lovs Revision.

Ordre til Samme af 25. Marts 1666 at sørge for at Officererne i Norge faae deres Gaarde til virkelig Besiddelse og Brug »for at de kunne faa den Indkomst af dem, som de ere anslaaede til, hvilket ikke hidtil har kundet lade sig gjøre.«

Ordre til Samme af s. D. at de høiere Officerer skulle bo i Christiania.

Ordre til Samme af s. D. om at foranledige, at den, »tildeels paa Grund af Skovenes Udhuggelse«, næsten øde Tønsberg By med sine Privilegier flyttes til Laurvigen til et Sted kaldet »Høllen«.

Ordre til Samme af s. D. om en Reduction af Magistratsmedlemmernes Antal i flere Kjøbstæder i Norge, saaledes i Christiania og Bragenæs til 1 Præsident, 1 Borgemester og 6 Raadmænd, Tønsberg eller Laurvigen til 1 Borgemester og 4 Raadmænd, Skeen og Kragerø 1 Borgemester og 4 Raadmænd, Christiansand til 1 Præsident, 1 Borgemester og 6 Raadmænd, Bergen til 1 Præsident, 2 Borgemestre og 6 Raadmænd, Trondhjem til 1 Præsident, 1 Borgemester og 6 Raadmænd.

Ordre til U. F. Gyldenløve af s. D. om at drage Omsorg for Udarbeidelsen af et Reglement for Skatternes Reduction til »één visse Skat« og en bedre Oppebørselsmaade.

Ordre til Samme af s. Dato om at gjøre Forslag til Toldvæsenets Omordning i Norge, »hvor for Tiden megen Under-slæb finder Sted«, deels paa Grund af Slægtskab mellem Toldofficerterne og deels »fordi de drive Handel og Kjøbmandskab«.

Ordre til Samme af s. Dato at gjøre Forslag om, hvorledes Fogderierne »samt vores deraf kommende samtlige In-trader udi bedste Maader kunde forpagtes«.

Anm.: Da Ordrene fra Marts 1666 findes i »Meddelelser fra det norske Rigsarkiv I og »Geheimarkivets Aarsberetninger II, have vi indskrænket os til her kortelig at notere disse vigtigere Actstykker, som ikke vel burde udelades i Meddelelser, der fremkomme i Registraturform.

Ordre af 16. Januar 1667 til Cammer Collegiet at tilskikke U. F. Gyldenløve det underskrevne Skjøde paa en Gaard, kaldet Witvedgaard med 2 Gaarde i Sønder Onsild Sogn og By, som beløber i Hartkorn 38 Tdr. 2¹/₂ Skp. 1²/₃ Fkr., »hvorimod han igjen til Os haver afstaaet noget Gods i bemeldte vort Land Jylland, som hans Hustrues Fader Erik Grubbe har været pantsat for gjorte Forstrækning udi sidste Feide«. Der eftergives ham fremdeles 1067 Rd., som Witvedgaard er mere værd end det andet Gods.

Ordre af 9. Marts 1667 til U. F. Gyldenløve, at han efter sit Forslag drager Omsorg for, at Stenene af den gamle forfaldne Opslo Kirke »vorder afbrudt og ved vor Fæstning Aggershuus til Fortificationen sammesteds vorder forbrugt«.

Ordre af 20. April 1670 til Cammer Collegiet at meddele Mogens Friis, Vor Kammerraad og Rentemester, Skjøde paa Callø med Tilliggende, »som Os Elskel. Hr. Ulr. Frædr. Gyldenløve, Vores Geheime- og Etatsraad, Statholder udi Vort Rige Norge, General over Militien der sammesteds og Befalingsmand over Aggershuus og underliggende Amter, for anden Vederlag til Os haver afstanden.« Mogens Friis skal give Vederlag i andet Jordegods, Tønde for Tønde, skikket til Ryttergods.

Ordre af 19. August 1671 til U. F. Gyldenløve at foranledige afleveret til Os Elskel. Vores Geheimeraad samt Ober og Geheime-Etats- og Kammersecretair Peter Griffenfeldt Vort Provsti-Gods i Tønsberg Amt, som hidtil har været forlenet Os Elskel. Mogens Friis, Greve til Frisenborg, Vor Kammerraad og Rentemester, med samt Vor Gaard Semb sammesteds, som Os Elskel. Johan Brockenhuus, Vor Oberst og Amtmand i fornævnte Tønsberg Amt hidtil i Brug havt haver», — »som nu hedder og skal kaldes Griffenfeldt«.

Ordre af 30. Juni 1673 til U. F. Gyldenløve at overlevere Kongsberg Sølvbjergværk til Rentemester, Kammerraad og Assessor i Cammer-Colleg. Hendrik Müller, til hvem det er afhændet.

Missive af 15. Januar 1676 til Statholder Gyldenløve, »forat ikke formedelst Correspondencens Urighed i disse Ufredstider noget skulde vorde forsømt« — »have vi for godt eragtet, Dig hermed allernaadigst at commit-

tere og anbefale, at Du i nærværende Krigstid alene og indtil allernaadigst Anordning, paa Vore Vegne deroppe i Vort Rige Norge maa udskrive og paabyde alle de Contributioner og Skatter, som til samme Riges Conservation, den deroppe fornødne Militsets Underhold og særdeles til Flaadens Fornødenhed eller i andre Maader kan udkræves.

Missive af 5. Januar 1678 til Samme, hvori meddeles ham, at man nu, »da disse Tidens høit presserende Conjunctioner store Udgivter og Midler udkræver«, er villig til at pantsætte til ham noget Gods i Tønsberg Amt, som han tidligere har ønsket, »for den Summa Dig synes det høiest mulig at kunne beregnes«
fra 50 til 80000 Rd.

Ordre til U. F. Gyldenløve af 12. Januar 1678 om »til Flaadens høistfornødne Udrustning at hverve 5 à 600 Baadsfolk, at levere paa Gammelholm den 1. Marts.

Aabent Brev af April 1678 (Dato mangler), at Kongen »allernaadigst til Arv og Eiendom har skjødet og afstaaet til Os Elskel. Vel- og Høibaarne Hr. Ulrich Fridrich Gyldenløve, Herre til det Grevskab Laurvigen og Hertzhorn, Ridder, Vores Geheimeraad, Statholder udi Vort Rige Norge, Feltmarskal og Overkammerherre, det Grevskab udi Vort Rige Norge, forhen under det Navn Griffenfeldt, med alt dets tilliggende Bøndergaarde og Gods samt jura patronatus til alle Kirker udi Tønsberg By og Tønsberg Amt.«

»bydende og befalende alle fornævnte Vores Underaatte at svare velbemeldte Gyldenløve og hans Arvinger med Eders Landgilde, Leding, Tiende og Grundleie, Arbeide og ellers hvad Navn det være kan«,

»og skal han derimod Eder igjen ved Landslov og Ret haandhæve og forsvare.«

Ordre af 29. April 1678 til Hans Rostgaard at modtage Østrupgaard i Cronborg Amt med Huse og Inventarium samt tilliggende Bønder i Sørup, Skalleredsgaard og to Gaarde i Sante, som Gyldenløve har afstaaet til Kongen, og som Rostgaard nu skal tage i Forvaltning og Regnskab. Til Gaardens bedre Drift underlægges den endvidere fem Bønders Arbeide i Jonstrup By, Tikjøb Sogn, som skal gjøre deres Hovning til

fornævnte Østergaard. Gaarden skal modtages af Directeur i Øresund, Andreas Günther, som denne Gaard og Gods af Gyldenløve havde i Pension.

Ordre af 3. Marts 1679 til U. F. Gyldenløve.

»Eftersom Vi Dig tilforn allernaadigst haver anbefalet en Summa Penge deroppe udi Vort Rige Norge paa en og anden Maade at negociere til itzige forefaldende extraordinaire og heltmagtpaaliggende store Udgifter, da saasom Vi af Din allerunderdanigste Skrivelse og Erklæring allernaadigst fornemme, at en Deel vel kunde være at bekomme, men at de derudi aleneste ville see paa Din Haand og Forsikkring til des Betaling«,

saa lover man ham, at han, hvis han kan skaffe Penge, skal faae Forsikkring i de bedste Toldintrader i Norge fremfor alle andre Udgivter,

»deraf Renten, medens denne Krig varer, og et halvt Aar derefter den fuldkomne Capital rigtig og ufeilbar at lægges og betales.«

Ordre af 14. Juni 1679 til Samme i Anledning af foranævnte Laan:

»da Vi ugjerne maa fornemme, at hidtil faa sig dertil godvilligen haver villet beqvemme«,

saa befales at gjøre de yderste Anstrængelser for at bevæge En og anden, som har Formue

»til at forstrække Os efter de berømmelige Exempler af andre Vore kjære Undersaatte herved«,

efter sine Vilkaar og mod Forsikkring enten

»udi Vores Toldintrader eller og udi Jordegods og Tjender eller i andre Maader.«

»Men dersom endnu over ald Formodning nogen skulde befindes samme almindelige Bedstes Befordring med saa slet Consideration at ansee, idet de saadan Tjeneste ei med lige Velvillighed ville secundere, da haver Du dennem, saasom det gemene Velfærd ringe paaagtende, selv at sætte og taxere for en vis og billig Summa efter enhvers Vilkaar samt den Nytte og Fordeel, en eller anden hidindtil i adskillige Maader udi Benaadninger, Coemp-

tioner og Friheder enten udi Saugbrug, Odelskat eller i andre Maader kunde have nydt«, — »og dennem des Betaling imod fornævnte Forsikkring og Vores allernaadigste Confirmation alvorligen at tilholde;«

de Danskes »Iver og Nidkærhed« skal foreholdes dem og »at de dermed ville meritere og give Anledning til, at de og deres Paarørende ved forekommende Begivenhed igjen til Forfremmelse udi kongelig Naade skulle ihukømmes.«

(Fortsættes.)
